

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Dijaški in študentski dom Kranj Kidričeva cesta 53, 4000 Kranj		Profesor:	
Datum: 2. 3. 2016 . učna ura . po urniku	Razred:	Predmet: ZGO – Zgodovina	
Učna tema: Svet v drugi polovici 19. in v začetku 20. stoletja	Učna enota: Življenje med vojno in totalizacija le-te		
Učne oblike: - frontalna učna oblika - individualna učna oblika	Učne metode: - metoda razlage - metoda razgovora ali pogovora - metoda slikovne demonstracije - metoda filmske demonstracije - metoda izkustvenega učenja - metoda dela z zgodovinskimi besedili - metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije - metoda pisno-grafičnih izdelkov (reševanje učnega lista)		
Učne tehnike:			
Učna sredstva: - učila: - razstava (slikovno gradivo, eksponati) - dokumentarni film: Prehrana v I. SV	- zgodovinski vir - učni list	- učni pripomočki:	- projekcijsko platno - projektor - računalnik
Didaktične etape učnega procesa: - pripravljane ali uvajanje - obravnavanje nove učne snovi (tudi usvajanje) - urjenje ali vadenje - ponavljanje	Medpredmetne povezave: - kulinarika (spoznavanje in okušanje vojnih jedi), - geografija (zemljevidi JZ A-O fronte in Egejskega morja).		
Didaktična načela: - nazornost - postopnost - sistematičnost - vzgojnost - ustreznost - socializacija - aktivnost - aktualizacija	Novi pojmi: - fronta ((lat. Frons, rod. Frontis = čelo, prednja stran) prednja bojna črta; območje, kjer se spopadeta sovražni vojski), - zaledje (območje za frontno črto/linijo), - mobilizacija ((fr. mobilisation iz lat. mobilis = gibljiv) vpoklic vojaških obveznikov; pritegnitev kakih sil za izpolnitev velike naloge), - totalizacija vojne (industrija, ljudje, država delajo le za vojne potrebe).		
Literatura:	- Žlebnik, Aleš. 2015. Prehrana vojakov v prvi svetovni vojni s poudarkom na vojaki K.u.K. vojske Avstro-Ogrske monarhije: Spremljevalno besedilo inovacijskega projekta. Kranj.		
Film	- Žlebnik, Aleš. 2016. Prehrana vojakov v prvi svetovni vojni. Kranj.		

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI CILJI:

URNI CILJI:	
Glavni ali kompleksni cilj:	Učenci/dijaki spoznajo: - potek oskrbe vojske v prvi svetovni vojni, s poudarkom na cesarsko-kraljevi vojski Avstro-Ogrske monarhije; - vloga civilistov, in z njimi šolajočih se otrok, v oskrbi oboroženih sil; - poslabšanje oskrbe civilistov in vojakov na bojiščih.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

	UČITELJ	DIJAKI
Ponavljjanje, napoved smotra učne ure in uvod v novo učno snov	Z učenci/dijaki pred začetkom ogleda razstave najprej preverimo njihovo obstoječe znanje o prvi svetovni vojni, zlasti o izgledu bojiščih in poteku bojev. Temu sledi vprašanje kaj morda že vedo o samem življenju v jarkih prve svetovne vojne oz. kako bi to lahko potekalo. Napoved smotra učne ure Učencem/dijakom povemo, da bomo danes govorili ravno o življenju vojakov v jarkih prve svetovne vojne in o življenju doma v zaledju.	Učenci/dijaki odgovarjajo na vprašanja in po potrebi uporabijo zemljevid. Učenci/dijaki poslušajo napoved smotra učne ure in predstavitev.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	DIJAKI
Potek oskrbe vojska v I. SV	<p>Učna točka izvedena ob vodenju po razstavi in preko samostojnega ogleda učencev/dijakov.</p> <p>- obdobja pred prvo svetovno vojno, predviden potek oskrbe, dejanski potek glede na spomine slovenskega vojaka, zadnjih nekaj najtežjih metrov v dostavi hrane, primerjava obrokov med A-O vojaki in vojaki britanske vojske.</p>	<p>Učenci/dijaki spremljajo predstavitev, nakar si še sami ogledajo razstavljeno gradivo.</p> <p>Možnost iskanja podatkov za izpolnjevanje učnega lista (v kolikor so razdeljeni pred razstavo).</p>
Vloga civilistov in šolajočih otrok v oskrbi oboroženih sil	<p>Učna točka izvedena ob vodenju po razstavi in preko samostojnega ogleda učencev/dijakov.</p> <p>- posegi države v oskrbo civilnega prebivalstva (pomanjkanje živil, hrana se deli an karte, centralno vodeno gospodarstvo, primanjkovanje moške delovne sile, zato moške nadomestijo ženske → EMANCIPACIJA), pomoč šolajočih se otrok oz. izobraževalnih ustanov pri oskrbi s prilagajanjem učnega načrta in dela v izdelavo toplih oblačil, podplatov iz papirja in drugih potrebščin, dodatno zaostrovanje razmer.</p> <p>Totalizacija vojne – industrija dela zgolj za vojaške potrebe, pri tem pa ženske poprimejo za delo katerega so prej opravljali moški (varjenje, delo na poljih, polnjenje granat, ...)</p>	<p>Učenci/dijaki spremljajo predstavitev, nakar si še sami ogledajo razstavljeno gradivo.</p> <p>Možnost iskanja podatkov za izpolnjevanje učnega lista (v kolikor so razdeljeni pred razstavo).</p>
Prehrana v prvi svetovni vojni – dokumentarni film	<p>Učna točka izvedena ob ogledu dokumentarnega filma.</p> <p>- oskrba preko video gradiva iz Soške fronte (potek oskrbe, jarki, bivališča), s paralelami iz Galipolija (povzetek dogajanja, največkrat pripravljena hrana, individualizem v jarkih, problemi z vodo in higieno).</p>	<p>Učenci/dijaki spremljajo predvajanje, za tem pa si še sami ogledajo razstavljeno gradivo.</p> <p>Možnost iskanja podatkov za izpolnjevanje učnega lista (v kolikor so razdeljeni pred razstavo).</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	DIJAKI
	Učenci/dijaki učno enoto ponovijo preko reševanja učnega lista in dodatnih nalog v učnem listu.	Dijaki glede na zbrane informacije dopolnijo učni list in preko nalog na učnem listu okusijo razmere v zadnjem letu vojne.

Prehrana vojakov v prvi svetovni vojni s poudarkom na K.U.K. vojski Avstro-Ogrske monarhije

Pravilna in zadostna prehrana je zelo pomembna za dobro delovanje človeškega organizma in vzdrževanje zdravja. To še posebno drži za vojake, ki so danes, kot visoko izurjeni posamezniki, težko nadomestljivi. Zato je še toliko bolj pomembno, da njihovo telo, kot nekakšen stroj, deluje dobro in brezhibno.

- Predstavi začetke poznane organizirane oskrbe vojakov in sestavo obrokov vojakov.

28. julija 1914 Avstro-Ogrska monarhija napove vojno kraljevini Srbiji. V naslednjih štirinajstih dneh je v vojno vpletena že cela Evropa, preko kolonij pa tudi dobršen del sveta. Z napovedmi sovražnosti se praktično takoj pričnejo tudi vojaške operacije, za uspeh katerih pa je bila odločilna tudi uspešna preskrbljenost moštva z vsem potrebnim – med drugim tudi s hrano.

V dnevniških zapisih naših vojakov je mogoče zaslediti, da je bila oskrba s hrano že kmalu neredna. Tako so bili vojaki že kmalu prepuščeni tudi lastni iznajdljivosti, v kolikor so si želeli napolniti želodec.

- 23. septembra 1914, je bil v tedniku »Tedenske slike« izdan članek z naslovom »Kako prehranijo armado«. V njem je bila pomirjujoče predstavljena organizacija prehrane, po kateri nihče od vojakov ne bi smel trpeti lakote. Obišči spletno stran Digitalne knjižnice Slovenije (www.dlib.si) in poišči omenjeno izdajo tednika »Tedenske slike«. Predstavi, kako naj bi idealno potekala prehrana naših vojakov v prvi svetovni vojni.

Realnost na terenu pa je bila popolnoma drugačna. Razlikovala se je že med posameznimi frontami, prav tako pa tudi med moštvom posameznih vojskujočih se taborov.

- Obkroži v katerem vojskujočem se taboru, so bili vojaki praviloma bolje prehranjeni?

o Antantne sile

o Centralne sile

o Vojaki obeh taborov so bili prehranjeni enako

Pomanjkljivost oskrbe vojakov pa ne bi bilo mogoče pripisati slabi organizaciji, ampak bolj dejstvu, da so bile potrebe preprosto tako velike, da je v državi pričelo primanjkovati hrane. To so občutili tako vojaki kot tudi civilisti doma.

- Kako je država na tej domači fronti urejala prehrano civilnega prebivalstva?

V oskrbo vojske so se vključile tudi šole, razni zavodi oz. je bila preko teh inštitucij vključena šolska mladina.

- Kako je šolska mladina pomagala v celotnem sistemu oskrbe vojske?

Sodobna prehrana vojakov je rezultat desetletij izkušenj in raziskav, ki so sledili prvi in drugi svetovni vojni. obroki so danes sestavljeni glede na porabo aktivnega vojaka. Ta je v sodobni vojski ZDA opredeljena na okoli 3.600 kalorij dnevno oz. 1.200 kalorij (1.200 kcal ali 5.000 kJ) na posamezen obrok, katerega dobijo vojaki teh oboroženih sil pripravljene v t. i. MRE paketih (MRE = Meal, Ready to Eat oz. v prevodu za uporabo pripravljen obrok).

- Z obiskom trgovine in med hrano doma poišči kalorično vrednost posameznih živil in sestavi poljuben uravnotežen obrok za aktivnega vojaka.

Sistem preskrbe v Avstro-Ogrski monarhiji se je popolnoma zlomil v zadnjih mesecih vojne. Takrat so vojaki na položajih pri Piavi dobili izredno malo živil, ali pa so bila ta slabše kvalitete. Iz spominov je tako znana zeljnata juha oz. t. i. »Karlovo zelje« ali pa obroki iz že plesnivih oz. pokvarjenih živil.

- Doma si pripravi malico iz 28 g salame, slanine ali mesa in 165 g kruha, torej iz količine živil, katere so naši vojaki dobili v celem dnevu. Povzemi svoje občutke po zaužitju takšnega pripravljenega, celodnevne obroka.

Svojevrsten problem je predstavljala tudi oskrba z vodo.

- Na kakšen način so si vojaki gasili žejo in kakšne so jih lahko doletele?

- Na kakšne načine si lahko v naravi priskrbiš vodo in kako jo narediš neoporečno? Za pomoč pri odgovoru vprašaj kakšnega tabornika ali skavta.